

Programa Marc: idees i reformes per guanyar el futur

CARLES RIVERA

Coordinador del Programa Marc del PSC

Amb la celebració de la convenció del Programa Marc i l'aprovació de la seva ponència el passat 17 de juliol a Lleida, el PSC va culminar un procés de reflexió i debat iniciat el 2009, impulsat per la Secretaria de Programes i Acció Sectorial, en el que han participat centenars de persones d'arreu de Catalunya, afiliats i simpatitzants socialistes, professionals i acadèmics que han posat el seu talent a disposició d'un projecte amb vocació de ser majoritari.

Amb aquest procés hem estimulat la reflexió i el debat sobre els grans eixos dels nostre projecte polític. En una primera fase es van configurar 28 grups de treball temàtics que, després de reunions i debats, els quals van elaborar 28 documents publicats sota el títol "Noves polítiques per a nous temps". Aquests treballs han configurat el nucli de la reflexió i els debats en les fases posteriors i han permès disposar d'una rigorosa diagnosi al voltant dels principals reptes als que Catalunya haurà de fer front durant la propera dècada². Canvis econòmics, socials, tecnològics, demogràfics o derivats del canvi climàtic, que mereixen respostes des del nostre projecte polític. És des d'aquest punt de partida que el consell redactor del programa marc va elaborar un document que va ser debatut i esmenat per les agrupacions territorials i sectorials del PSC, fins la seva aprovació pel plenari de la Convenció celebrada el 17 de juliol a Lleida.

El resultat d'aquest procés participatiu és un document que tracta sobre el futur de Catalunya com a projecte de societat i de país, com a projecte compartit i que té en la unitat civil del poble un dels pilars fonamentals que els socialistes volem preservar; sobre els reptes del nostre autogovern i del nostre projecte federal per a Espanya; sobre l'arquitectura institucional del país i sobre el rol fonamental dels municipis i el món local en l'articulació del nostre sistema institucional que volem posar al dia i modernitzar.

El programa marc del PSC subratlla l'ambició de projectar-nos al món i de contribuir a l'enfortiment d'una Europa que

cal enfortir i continuar construint. Una Europa que és ja una realitat política de primer ordre i que influeix de manera determinant el dia a dia de les nostres polítiques.

El document aprovat també reflexiona sobre la qualitat democràtica i apunta algunes línies per aconseguir recuperar la confiança en la política, davant el preocupant i creixent fenomen de la desafecció. Sobre la necessària reforma del sector públic, per tal que aquest guanyi en eficiència i reforci el paper fonamental que té per un projecte com el nostre, basat en la qualitat dels serveis públics.

Aquest programa marc reivindica també el nostre compromís per la solidaritat amb el futur: per això hi ha una clara aposta pel medi ambient i per un ús sostenible del territori, per una gestió responsable de l'aigua i dels residus, una aposta per

la mobilitat sostenible, i un disseny de les infraestructures que facin compatible la competitivitat amb la preservació i millora del territori del nostre país.

Troblem en aquest programa marc un protagonisme especial per la inversió en coneixement i cultura. Un protagonisme que és fidel a

la nostra aposta estratègica per l'educació. Els socialistes seguirem abordant els reptes educatius amb la determinació que ens ha caracteritzat en els darrers anys, però volem anar més enllà. Ens hem proposat posar un èmfasi especial en la importància de l'educació infantil 0-3, no només per facilitar la incorporació de la dona en el mercat de treball o per la generació d'ocupació –que també– sinó sobretot perquè està demostrat que aquesta constitueix una etapa fonamental per l'infant en el desenvolupament de capacitats que seran essencials en el futur. És aquesta una inversió clarament "guanyadora", que proporciona oportunitats de futur als infants i contribueix a combatre desigualtats socials que són insalvables sense l'atenció que requereixen els nens i nenes en aquesta etapa tan decisiva.

Apostem, per tant, per la formació al llarg de la vida, des de l'escola bressol fins les universitats i les escoles d'adults. Des de la formació bàsica fins la formació professional i uni-

El document aprovat també reflexiona sobre la qualitat democràtica i apunta algunes línies per aconseguir recuperar la confiança en la política, davant el preocupant i creixent fenomen de la desafecció

¹ PSC (2009)

² Aquesta diagnosi ha estat complementada en les fases posteriors amb

altres documents i treballs de referència, com els de la Comissió Europea (2010) o el del Grup de Reflexió sobre el futur de la UE (2010).

versitària. Des de les competències clàssiques fins a les tecnològiques i els idiomes, i especialment el coneixement i fluïdesa en llengua anglesa. El nostre futur com a país dependrà de si som capaços d'excel·lir en cultura i coneixement.

Però els socialistes hem volgut també aprofitar aquest programa marc per a tractar i abordar aquells fenòmens que, com a conseqüència de la crisi econòmica, suposen un repte especial per al nostre projecte.

En aquest sentit, és prou evident que cal abordar els reptes que ens planteja la crisi econòmica sobre el nostre sistema productiu: cal continuar amb les transformacions dels nostres sectors per a assolir els nivells de competitivitat que ens permetran continuar creixent com a país. Hem d'aprofitar els desafiaments que se'n deriven de la societat del coneixement i, especialment ara, del canvi climàtic, facilitant una nova revolució industrial al voltant de l'economia verda, de la sostenibilitat i de la recerca i la innovació. Hem avançat molt, tenim unes bases sòlides, portem set anys endreçant el país, invertint en infraestructures com mai abans, i hem seguit una estratègia definida de país des que vàrem impulsar, des del primer govern catalanista i d'esquerres, la signatura de l'Acord Estratègic. Gràcies a l'Acord hem seguit un full de ruta que ens permet afirmar avui que tenim unes bases prou sòlides, que estem fent els deures i que, si seguim amb la mateixa determinació, avançarem en la transformació del nostre model productiu fent-lo més sòlid i sostenible. Mai abans s'havia pactat amb empresaris i sindicats un full de ruta, una estratègia de país. Nosaltres ho vàrem fer i l'hem actualitzat en aquesta legislatura, renovant l'acord amb els agents socials, empresaris i sindicats. És la nostra forma de dibuixar el futur, de definir una estratègia des del diàleg social i la concertació amb els agents socials. Aquest és, per tant, un tret distintiu del nostre projecte i de la nostra forma de governar.

Però és també aquest el moment per anar més enllà i fer un esforç d'innovació, dedicant esforços a detectar i abordar noves formes de desigualtat. En aquesta línia, creiem que cal intensificar els esforços per defensar els interessos dels consumidors. En un moment de crisi econòmica i de pèrdua de poder adquisitiu —que pateixen especialment les famílies més febles— els socialistes volem incorporar la visió dels consumidors de manera transversal en la definició de polítiques i legislació que afecta aquest col·lectiu tant nombrós i sovint poc tingut en compte, davant altres grups més influents o davant el poder de les grans corporacions. Tothom és consumidor o consumidora de productes i serveis, tots som consumidors, i sovint aquells més febles són els que més pateixen davant accions que no són sensibles a aquest col·lectiu. En aquest sentit, reivindicuem des de l'esquerra les

polítiques de defensa de la competència com una de les eines més potents per defensar el poder adquisitiu dels consumidors i, per tant, d'aquells que compten amb menys capacitat econòmica. El PSC dona un pas, d'aquesta manera, en la línia d'altres tradicions de la socialdemocràcia europea, on la defensa d'aquest col·lectiu s'ha consolidat com una de les senyes d'identitat de l'esquerra.

Aquesta crisi fa emergir també nous reptes en el món del treball. Cal abordar les transformacions i els reptes d'una societat i d'una economia post-industrial. Per això aquest programa emmarca i apunta la necessitat de reformes que facin compatibles dosis raonables de flexibilitat i competitivitat en el mercat laboral, amb la qualitat de l'ocupació, la formació o amb la conciliació amb el temps personal i familiar. Des del diàleg social i la concertació amb els agents, com a formes de portar a terme qualsevol iniciativa en aquest àmbit.

Cal també preparar-nos i avançar cap a una societat digital, aprofitant les seves potencialitats i preveient els seus riscos. Cal abordar els debats i mesures pertinents per tal d'assegurar-nos el subministrament d'energia suficient, segura i neta. Cal proposar i abordar les reformes necessàries en el sistema financer nacional i internacional per tal que aquest estigui veritablement al servei de l'economia real. Cal incorporar en el nostre discurs noves formes de mesurar el progrés, que vagin més enllà de l'estricta creixement econòmic i incorporin el benestar o el desenvolupament humà, en la línia del que ja fan alguns organismes internacionals. Cal potenciar les diferents formes d'economia social, moltes d'elles cridades a tenir un paper destacat en aquest nou model econòmic post-crisi.

Trobem en aquest programa marc un protagonisme especial per la inversió en coneixement i cultura. Un protagonisme que és fidel a la nostra aposta estratègica per l'educació. Els socialistes seguirem abordant els reptes educatius amb la determinació que ens ha caracteritzat en els darrers anys, però volem anar més enllà

I finalment cal destacar els debats que s'han produït al voltant del nostre sistema de benestar. En efecte, és aquest un model social que els socialistes volem preservar, però sent conscients que l'evolució de la societat i els nombrosos canvis econòmics, socials i demogràfics fan que algunes de les polítiques adoptades fa vint anys avui s'hagin de revisar, ja que en alguns casos no responen als seus objectius o, en el pitjor

dels casos, van en direcció contrària. Cal, doncs, un veritable impuls reformista: un reformisme de progrés que ens permeti abordar les millores que el nostre model social requereix per tal de garantir la seva sostenibilitat a llarg termini. Cal innovar en les nostres propostes i polítiques públiques per tal de continuar preservant el nostre model basat en els drets socials i en la ciutadania. Cal preguntar-nos sobre l'impacte real de les nostres polítiques de benestar, establint mecanismes d'avaluació rigorosos, per tal de, en un context d'escassetat i baix creixement, prioritzar aquelles mesures que es demostren realment eficaces en assolir els objectius de justícia social, equitat i igualtat d'o-

oportunitats³. Cal canviar, doncs, el focus del debat, des del clàssic debat quantitatiu sobre si defensem “més o menys Estat” a una visió més qualitativa, en la que els socialistes defensem un “millor Estat”, un “Estat intel·ligent” capaç d’assolir el màxim rendiment en termes de potencial d’equitat i justícia social per cada euro invertit.

Per això és necessari també revisar els mecanismes de finançament del nostre sistema de benestar, per fer-lo més just i sostenible. En aquest sentit, els socialistes reivindicuem la importància dels impostos i del sistema fiscal com a mecanisme fonamental per al sosteniment de les polítiques de benestar. Cal també revisar els sistemes de taxes i preus públics existents, assegurant-nos que aquests responen a criteris d’equitat, progressivitat i sostenibilitat, i que no perjudiquen a aquells col·lectius més febles. Cal introduir doncs més elements de progressivitat en el sistema, dissenyant esquemes de finançament dels programes i serveis en les que es tingui en compte les situacions personals i dels diferents col·lectius, i evitant aquells sistemes de finançament que acaben sent regressius.

Cal, per tant, emprendre reformes amb determinació i, explicar que precisament els socialistes som la garantia per a que aquestes reformes es facin d’acord amb els nostres principis i valors. Nosaltres sabem fer-ho, ho hem fet en altres ocasions i ens reivindicuem com l’opció reformista que pretén continuar en la millora del nostre sistema de benestar, fent-lo més just, més eficient i fent-lo viable per a les generacions futures. Som conscients que fer reformes sovint comporta esforços i sacrificis, i que caldrà vetllar per tal que aquests siguin repartits equitativament. Per això és encara més important recordar la trajectòria dels socialistes –des dels governs de Felipe González– al servei de les reformes, del progrés i de la justícia social. No ens podem permetre el luxe de deixar que aquestes reformes es facin des d’una altra perspectiva ideològica, diferent a la nostra. Cal explicar i demostrar que les reformes que proposem són ben diferents a les que es proposen des d’opcions conservadores: diferents en les motivacions, diferents en els resultats en termes de justícia social i equitat: la seva opció és ben diferent, és la reforma per desmantellar el sistema de benestar en el que no creuen, no han cregut mai.

Si continuem en la línia que ja ens hem marcat, si fem les reformes que calen en el nostre sistema productiu i econòmic, en el nostre sistema de benestar, podeu estar segurs que tenim per

davant un futur ple d’oportunitats. Un futur a l’alçada de la força i potencialitats que té aquest país i la seva gent. Un futur millor, més equilibrat, probablement sense els excessos d’abans de la crisi, però que precisament s’assemblarà molt més als anhels de

la gent de progrés: una societat catalana cohesionada, que genera oportunitats per a tots els col·lectius, que no deixa mai ningú enrera, que fa possibles els projectes vitals dels catalans i catalanes, independentment de la seva condició social o del territori on visquin. Aquesta és la Catalunya que, si continuem fent el que hem de fer, deixarem als nostres fills. Són temps difícils, però amb aquest programa marc hem traçat l’horitzó

del nostre projecte polític i de país. Un horitzó ple d’esperança, per guanyar el futur de Catalunya.■

Mai abans s’havia pactat amb empresaris i sindicats un full de ruta, una estratègia de país. Nosaltres ho varem fer i l’hem actualitzat en aquesta legislatura, renovant l’acord amb els agents socials, empresaris i sindicats. És la nostra forma de dibuixar el futur, de definir una estratègia des del diàleg social i la concertació amb els agents socials

Referències

COMISSIÓ EUROPEA 2010. *Europa 2020. Una Estratègia para un crecimiento inteligente, sostenible e integrador*. Brussel·les: COM(2010) 2020. 3 de març de 2003.

ESPING-ANDERSEN, G. (2004): “Unequal Opportunities and the Mechanisms of Social Inheritance”, In Miles CORAK (editor). *Generational Income Mobility in North America and Europe*. Cambridge, Cambridge University Press.

ETLA – The Research Institute of the Finnish Economy 2007 *The Nordic Model. Embracing globalization and sharing risks*. Helsinki: Taloustieto Oy 2007.

GRUPO DE REFLEXIÓN SOBRE EL FUTURO DE LA UE (2010): *Proyecto Europa 2030. Retos y oportunidades. Informe al Consejo Europeo*, Grupo de Reflexión sobre el futuro de la UE.

PSC - PARTIT DELS SOCIALISTES DE CATALUNYA (2009): *Noves polítiques per a nous temps. Aportacions dels grups de treball de programa marc*, Barcelona, PSC,

PSC - PARTIT DELS SOCIALISTES DE CATALUNYA (2010): *Programa marc: idees i reformes per guanyar el futur. Aprovat en la convenció del Partit dels Socialistes de Catalunya. Lleida, 17 de juliol de 2010*, Barcelona, PSC.

PES - Party of European Socialists (2009): *People first. A Progressive European Agenda. A New Direction for Progressive Societies*. Resolució n.1 adoptada pel 8è congrés del PES. Praga, 8 de desembre de 2009.

³ En efecte, alguns treballs acadèmics han demostrat empíricament com determinades polítiques públiques desenvolupades amb especial intensitat en els països nòrdics semblen contribuir de manera determinant a reduir l’impacte de l’herència social (Esping-Andersen, 2004; ETLA, 2007). És el

cas de les polítiques centrades en els infants, com ara l’educació 0-3 anys o els esforços per l’eradicació de la pobresa infantil. En aquesta línia estarien també les darreres propostes i resolucions del Partit dels Socialistes Europeus (PES 2009).